

Remissvar En moderniserad arbetsrätt SOU 2020:30

AkademikerAlliansen är en organisation för förhandlingsamverkan i kommuner, regioner och kommunala företag mellan Sacoanslutna förbund. Tillsammans företräder vi ca 65 000 akademiker på kommunal och regional sektor.

AkademikerAlliansen och Sveriges Kommuner och Regioner SKR har tecknat kollektivavtal om bl.a. lön, anställningsvillkor inklusive turordning, pension, samverkan samt kompetens och omställning. Vi anser att vi tillsammans med arbetsgivarparten, genom att kollektivavtalsanpassa befintlig lag, har hittat ett balanserat system för den regionala och kommunala sektorn. Detta system riskerar att undermineras om grundförutsättningen för det, nämligen lagen, ändras. Det är således med stor oro som vi har tagit emot utredningens förslag.

Turordning

AkademikerAlliansen avstyrker förslaget att ändra lagtexten för att ange att arbetstagare som utför huvuddelen av sitt arbete på en viss driftsenhet ska turordnas där eftersom nya begrepp alltid är tvistedrivande.

AkademikerAlliansen avstyrker förslaget att ta bort möjligheten att begära sammanslagning av driftsenheter vid turordning. Det är ett förslag som minskar balansen mellan parterna på arbetsmarknaden när arbetsgivarens möjlighet att styra sammansättningen av turordningskretsarna genom omplaceringar inte längre balanseras upp av arbetstagarorganisationernas möjlighet att begära sammanslagning av dessa turordningskretsar. Förslaget kommer medföra att det blir möjligt för en arbetsgivare att styra arbetsbristen till vissa individer. En arbetsgivare med flera driftsenheter kommer kunna fastställa arbetsbristen på en driftsenhet där det finns en arbetstagare som man av någon anledning vill bli av med, oavsett denna arbetstagares anställningstid i jämförelse med arbetstagare på andra driftsenheter. Sammanslagning av driftsenheter är en viktig del av de kollektivavtalade turordningsreglerna på regional och kommunal sektor och en ändring av detta i lag riskerar hållbarheten i våra kollektivavtal.

AkademikerAlliansen tillstyrker förslaget att turordning även fortsättningsvis ska bestämmas utifrån anställningstid. Det är en regel som är väl känd och förankrad hos allmänheten.

AkademikerAlliansen avstyrker förslaget att för arbetstagare med lika anställningstid låta arbetsgivaren besluta placeringen i turordningen. Detta öppnar upp för ett godtycke och en för den enskilde arbetstagaren stor oförutsägbarhet.

AkademikerAlliansen avstyrker att ”tillräckliga kvalifikationer” ersätts av ”kvalifikationer”. Förslaget innebär att antalet arbetstagare som vid en arbetsbristsituation kan omplaceras till annan tjänst hos arbetsgivaren kommer att minska eftersom ganska många har tillräckliga kvalifikationer men inte så många har kvalifikationer att omedelbart utan introduktion ta en ny tjänst. Eftersom begreppet endast ändras vid omplacering och inte vid företrädesrätt kan den absurda situationen uppstå att någon som före uppsägningstillfället inte kan omplaceras till en viss tjänst eftersom den inte har kvalifikationer för tjänsten och därför blir uppsagd, kommer över natten kunna få företrädesrätt till samma tjänst på grund av tillräckliga kvalifikationer. Vi befarar att en ändring kommer vara starkt processdrivande när mångårig praxis ska ersättas av ny.

AkademikerAlliansen avstyrker förslaget att arbetsgivare ska få undanta 5 arbetstagare från turordningen. AkademikerAlliansens medlemmar har ansvarsfulla befattningar och många arbetar även inom ett legitimationsyrke. Det ingår i deras yrkesroll att arbeta under eget ansvar och med hög självständighet. Det krävs integritet och mod att våga framföra obekväma åsikter, men detta är ibland nödvändigt för att tillvarata patientens eller skattebetalarnas intressen. Vi befarar att utredningens förslag om utökade undantag i turordningen kan leda till tysta och rädda arbetstagare.

Kompetensutveckling och omställning

AkademikerAlliansen avstyrker förslagen om ett ansvar för kompetensutveckling i lag. Vi anser att detta är en fråga som parterna är bättre lämpade att hantera. Inom regional och kommunal sektor finns ett kompetens- och omställningsavtal som tryggar arbetstagarens fortsatta anställningsbarhet och verksamhetens behov av kompetensförsörjning. Det kollektivavtalet är betydligt bättre än den föreslagna lagen. AkademikerAlliansen föreslår istället att arbetsgivaravgiften slopas i de fall arbetsgivaren betalar lön under utbildningen, att en statlig delfinansiering införs likt ROT eller RUT – ett kompetensutvecklingsavdrag – när arbetsgivare investerar i utbildning för sin personal, att studiefinansieringssystemet ses över och att möjligheterna till distansutbildning och högskolestudier på deltid ökas.

Arbetsgivarens kostnader vid uppsägning

AkademikerAlliansen avstyrker förslaget om begränsade möjligheter att föra ogiltighetstalan eftersom vi anser det vara orimligt att arbetstagares rätt till domstolsprövning ska vara beroende av arbetsgivarens storlek.

AkademikerAlliansen avstyrker förslaget att anställningen inte längre ska bestå under tvist om uppsägningens giltighet. Detta förslag innebär att kostnaden läggs på den svagare parten i anställningsförhållandet. Regioner och kommuner har betydligt större förmåga att bära lönekostnaden än den enskilde arbetstagaren. Dessutom har den som varit borta från arbetet under en tvist svårt att komma tillbaka, för den som har varit i tjänst är det betydligt enklare.

Balansen i anställningsskyddet beroende på anställningsform

AkademikerAlliansen tillstyrker förslaget att företrädesrätten till återanställning för arbetstagare med allmän visstidsanställning inträder efter 9 månader istället för efter 12 månader. AkademikerAlliansen föreslår att även arbetstagare med vikariat omfattas av denna regel.

AkademikerAlliansen tillstyrker förslaget att arbetstagare med visstidsanställning redan under pågående anställning får företrädesrätt till tillsvidareanställning men avstyrker förslaget att det krävs en intresseanmälan för att få ta del av denna företrädesrätt. AkademikerAlliansen föreslår att även arbetstagare med vikariat omfattas av denna regel.

Sammanfattningsvis ser AkademikerAlliansen att de i utredningen föreslagna förändringarna till arbetsgivarens fördel är betydligt större än de som kommer arbetstagarna till del.

Stockholm 2020-10-26

AkademikerAlliansen

Anitha Wijkström
Ordförande i AkademikerAlliansens representantskap